

11.02.2020

Vekstbedrifter i et utvalg av Innovasjon Norges virkemidler

Rapport 10-2020

Rapport nr. 10-2020 fra Samfunnsøkonomisk analyse AS

ISBN-nummer: 978-82-8395-076-2

Oppdragsgiver: Innovasjon Norge

Forsidefoto: Markus Spiske on Unsplash

Tilgjengelighet: Offentlig

Dato for ferdistilling: 11. februar 2020

Forfattere: Amund Kordt og Marthe Norberg-Schulz

Samfunnsøkonomisk analyse AS

Borggata 2B
N-0650 Oslo

Org.nr.: 911 737 752
post@samfunnsokonomisk-analyse.no

Forord

Samfunnsøkonomisk analysen AS har utarbeidet denne rapporten på oppdrag fra Innovasjon Norge. Rapporten ser på mottakere av støtte fra Innovasjon Norges tre ordninger Innovasjonslån, Innovasjonskontrakter og Miljøteknologiordningen. Samfunnsøkonomisk analyse AS er ansvarlig for rapportens innhold.

Oslo, 11. februar 2020

Marthe Norberg-Schulz
Prosjektleder
Samfunnsøkonomisk analyse AS

Sammendrag

Denne rapporten studerer et utvalg mottakere av støtte fra Innovasjon Norges tre ordninger Innovasjonslån, Innovasjonskontrakter og Miljøteknologiordningen. Formålet med analysen er bedre innsikt i hva som kjennetegner virksomhetene som ender opp som vekstbedrifter i årene etter mottatt støtte. Rapporten ser videre på hvordan Innovasjon Norges vurderinger av virksomhetene og prosjektene i forkant av tildelingen(e) treffer på faktisk utvikling i årene etter prosjektgjennomføringen.

Analysen må anses som et innledende arbeid for videre analyser av vekstbedrifter med støtte fra Innovasjon Norge. Denne typen analyser er videre et nyttig supplement til de årlige målingene gjort i forbindelse med Innovasjon Norges rapportering som en del av deres mål- og resultatstyringssystem.

Vekstbedrifter defineres her som foretak som de fem første årene etter støtte fra ordningen vi ser på har en gjennomsnittlig årlig vekst i salgsinntekter på minimum 10 prosent, samt har salgsinntekter over 10 millioner kroner eller flere enn 10 ansatte fem år etter støtte.

Vi finner at andelene vekstbedrifter (av mottakere med tilstrekkelig antall år etter støtte) varierer noe mellom de tre ordningene vi ser på; om lag 15 prosent av mottakerne av Innovasjonskontrakter, 18 prosent av mottakerne av Innovasjonslån og nær 22 prosent av mottakerne av støtte fra Miljøteknologiordningen. Andelen vekstbedrifter er høyest i årgangene (det året de mottok støtten) hvor det har

vært år med høy vekst i norsk økonomi generelt i årene etter virksomhetene mottok støtten.

For alle tre ordninger utgjør industribedriftene en betydelig høyere andel av vekstbedriftene enn de gjør av samlet antall mottakere. For Innovasjonslån og Innovasjonskontrakter har også en høyere andel av industribedriftene blitt vekstbedrifter, sammenliknet med andelen vekstbedrifter blant alle mottakere av de to ordningene.

Videre utgjør de minste foretakene (målt i antall ansatte) en mye lavere andel av vekstbedriftene enn de utgjør av totalen (alle mottakere). Den relativt lave andelen vekstbedrifter blant de minste foretakene kan se ut til å skyldes at de er «for små» i utgangspunktet til å falle innunder vår definisjon av vekstbedrift fem år etter støtte. Det vil si, hvis vi fjerner kravene til omsetning og antall ansatte (kun ser på vekst) øker andelen vekstbedrifter i denne gruppen betraktelig.

Så godt som alle mottakerne av Innovasjonskontrakter og Miljøteknologiordningen har også benyttet seg av SkatteFUNN. Andelen er noe lavere blant mottakerne av Innovasjonslån. Dette skyldes trolig formålet med, og dermed målgruppen til de tre ordningene.

Det er også betydelig grad av overlapp i mottakere av støtte fra de tre ordningene. Foretak med Innovasjonslån har også fått støtte fra Innovasjonskontrakter. Det samme gjelder Miljøteknologiordningen.

Innhold

Forord		III
Sammendrag		IV
1	Datagrunnlag og metode	6
1.1	Datagrunnlag	6
1.2	De tre ordningene	7
	1.2.1 Innovasjonslån	7
	1.2.2 Innovasjonskontrakter	7
	1.2.3 Miljøteknologiordningen	8
1.3	Vekstbedrifter	10
2	Innovasjon Norges vurderinger av prosjektene	12
2.1	Innovasjonslån	13
2.2	Innovasjonskontrakter	15
2.3	Miljøteknologiordningen	17
3	Vekstbedrifter i de tre ordningene	19
3.1	Utvalget for analysen	19
	3.1.1 Årsaker til frafall av foretak etter støtte	20
	3.1.2 Antall vekstbedrifter	21
3.2	Vekstbedrifter etter 5 år	22
	3.2.1 Fylke	22
	3.2.2 Næring	22
	3.2.3 Størrelse	24
	3.2.4 Alder	24
	3.2.5 Prosjektvurderinger	24
	3.2.6 Øvrige virkemidler	26
3.3	Vekstbedrifter etter 10 år	27
4	Avsluttende kommentarer	29

1 Datagrunnlag og metode

I denne rapporten studerer vi et utvalg mottakere av støtte fra Innovasjon Norges tre ordninger Innovasjonslån, Innovasjonskontrakter og Miljøteknologiordningen. Formålet med analysen er bedre innsikt i hva som kjennetegner virksomhetene som ender opp som vekstbedrifter i årene etter mottatt støtte og om det er mulig å forutsi dette på tildelingstidspunktet (ex ante) på bakgrunn av observerbare karakteristika. Videre ser analysen på hvordan Innovasjon Norges vurderinger av virksomhetene og prosjektene i forkant av tildelingen(e) treffer på faktisk utvikling i årene etter prosjektgjennomføringen (ex post).

For å gjennomføre ovennevnte analyser har vi koblet Innovasjon Norges virksomhets- og prosjektvurderinger for de tre ordningene med vår egen regnskapsdatabase. Vi har videre koblet dette med virkemiddeldatabasen for å se hvilke andre aktører og ordninger vekstbedriftene har fått støtte fra i samme periode.

Vi vil i det følgende gir en kort beskrivelse av datagrunnlaget og de tre ordningene som studeres, før vi beskriver hvordan vi i denne analysen definerer vekstbedrifter.¹

1.1 Datagrunnlag

Regnskapsdatabasen omfatter alle regnskapspliktige virksomheter i Norge i perioden 2003-2018. Vi ser i denne analysen kun på aksjeselskaper. Fra regnskapsdatabasen henter vi informasjon om virksomhetenes økonomiske utvikling, geografi, næring, størrelse (antall ansatte) og alder.

Data for Innovasjon Norges virksomhets- og prosjektvurdering dekker perioden 2005-2018. Dataperioden varierer imidlertid noe mellom de ulike vurderingskriteriene. Dette omtales nærmere i drøftingen av disse i kapittel 2.

For ordningene Innovasjonslån og Innovasjonskontrakter (tidl. IFU/OFU) inkluderes alle tildelinger i perioden 2005-2018 i denne analysen.² Første år med tildelinger fra Miljøteknologiordningen var i 2012.³

Tabell 1.1 Antall foretak¹ med støtte fra de tre virkemidlene som studeres. Første år med støtte.² 2005-2018³

	Innovasjonslån	Innovasjonskontrakter	Miljøteknologiordningen
2005	37	83	
2006	37	108	
2007	42	123	
2008	40	145	
2009	202	173	
2010	83	127	
2011	74	111	
2012	42	115	53
2013	63	97	40
2014	48	118	36
2015	95	145	80
2016	156	140	143
2017	246	124	164
2018	234	99	165
Total	1 399	1 708	681

1) Utvalget er avgrenset til aksjeselskaper.

2) Flere foretak har videre fått støtte fra flere av de utvalgte virkemidlene. Disse er inkludert i alle de tre gruppene.

3) Flere av foretakene har fått støtte fra samme virkemiddel i flere av årene. De er her kun inkludert første år med støtte fra de enkelte virkemidlene.

Kilde: Innovasjon Norge

¹ Se Innovasjon Norges hjemmesider og [oppdragsgiverrapporten](#) for mer informasjon om de tre ordningene.

² Tildelinger for disse to ordningene tilbake til 2000 er tilgjengelig i virkemiddeldatabasen.

³ Miljøteknologiordningen ble etablert i 2010, men vi har ikke data på prosjektvurderinger før 2012 (samme år som ordningen ble en egen post på statsbudsjettet).

1.2 De tre ordningene

De tre ovennevnte ordningene er Innovasjon Norges største innovasjonsrettede ordninger (finansiering av innovasjon og utvikling), både målt i antall tildelinger og samlede bevilgninger. De er alle landsdekkende ordninger (ingen geografisk avgrensning), men varierer i formål og innretning. Målgruppen til de tre ordningene (næring, størrelse og alder) varierer følgelig også noe.

1.2.1 Innovasjonslån

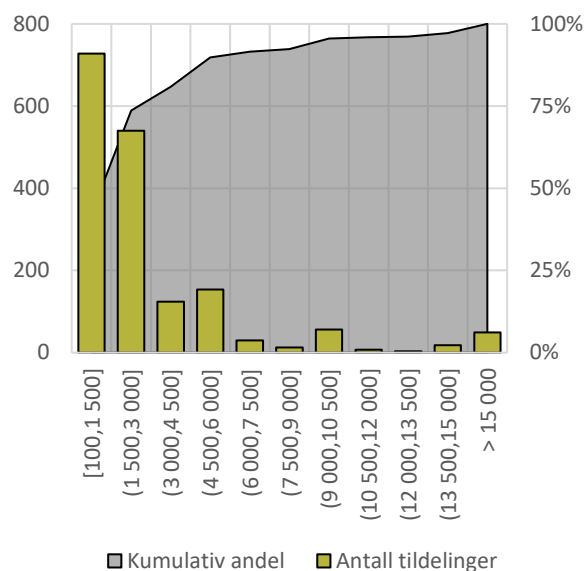
Innovasjonslån skal stimulere til utvikling av innovative vekstbedrifter. Innovasjonslån kan brukes til kommersialisering av nye løsninger, styrking av arbeidskapitalen, vekst og internasjonalisering. Innovasjonslån er i hovedsak et tilbud til små og mellomstore bedrifter (SMBer), men kan også gis til større bedrifter. Innovasjonslån har ingen geografisk eller næringsmessig avgrensning, og er ikke begrenset til et bestemt formål.

I små og mellomstore bedrifter i distriktene kan innovasjonslån brukes til toppfinansiering av investeringer i bygg, maskiner og utstyr. Normalt kan innovasjonslån finansiere inntil 50 prosent av kapitalbehovet. Garantier for driftskreditt gis til SMBer som har problemer med å skaffe seg finansiering i bankene på grunn av manglende pantesikkerhet.

Gjennomsnittlig lånebeløp i utvalget er 3,4 millioner kroner (median er 2 millioner kroner). Om lag 70 prosent av lånebeløpene er under 3 millioner kroner (jf. figur 1.1).

Oslo, Rogaland og Hordaland står for 40 prosent av mottakerne av innovasjonslån i utvalget. Oslo alene står for rett i underkant av 20 prosent (jf. tabell 1.2). Videre er informasjons- og kommunikasjonstjenester, industri og faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting de tre største næringsgruppene, målt i antall foretak.

Figur 1.1 Fordeling av Innovasjonslån etter lånebeløp.¹ 2005-2018

1) Høyeste lånebeløp i utvalget er 50 millioner kroner.
Kilde: Innovasjon Norge

Mottakerne av innovasjonslån i industrien er hovedsakelig aktive innen produksjon av nærings- og nytelsesmidler, produksjon av maskiner og utstyr og produksjon av metallvarer.

Om lag halvparten av mottakerne hadde færre enn fem ansatte første år de mottok et innovasjonslån. Videre var litt under halvparten gründere (≤ 3 år) første året de mottok innovasjonslån.

1.2.2 Innovasjonskontrakter

Innovasjonskontrakter (tidl. IFU/OFU) skal realisere økt verdiskaping i norske bedrifter gjennom innovasjonsprosjekter i samarbeid med norsk eller internasjonal, privat eller offentlig kundepartner (pilotkunder). Innovasjonskontrakter kan gis til SMBer i ulike vekstfaser. Ordningen passer for prosjekter som er innovative og som har internasjonalt potensial. Forutsetningen for støtte er at prosjektet er forbundet med betydelig markeds- og/eller prosjektrisiko.

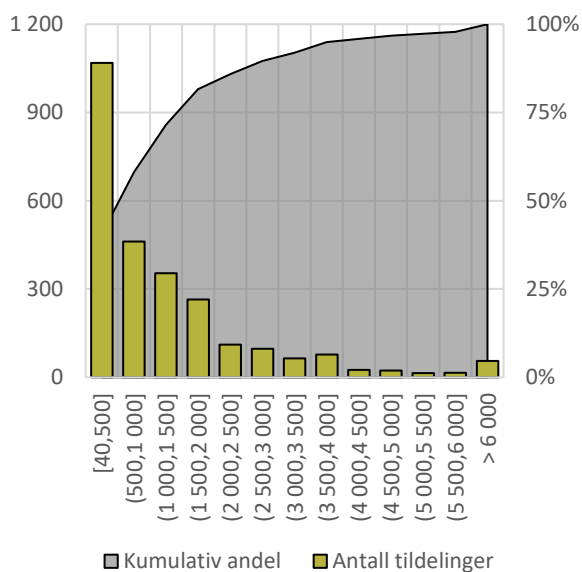

Tilskuddet skal føre prosjektet fram til en før-kommersiell prototype. Det kan også omfatte testing og oppfølging av prototypen. Prosjekter hvor produktet er nært kommersialisering faller utenfor ordningens formål. Innovasjonskontrakter kan også tilbys bedrifter som skal omstille seg og utvikle ny teknologi til nye markeder. Kjernen i Innovasjonskontrakter er utvikling i tett samarbeid med markedet og pilotkunde, der fokus ligger på kommersialisering, skalering og vekst.

Gjennomsnittlig tilskudd i utvalget er 1,4 millioner kroner (median er 800 000 kroner). Om lag 70 prosent av tilskuddene er under 1,5 millioner kroner (jf. figur 1.2).

Trøndelag, Rogaland og Oslo står for 43 prosent av mottakerne av støtte fra Innovasjonskontrakter i utvalget (jf. tabell 1.2). Næringsgruppene faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting, informasjon og kommunikasjon og industri utgjør i overkant av 80 prosent av mottakerne.

Figur 1.2 Fordeling av Innovasjonskontrakter etter tilskuddsstørrelse.¹ 2005-2018

1) Høyeste tilskudd i utvalget er 24 millioner kroner.
Kilde: Innovasjon Norge

Innenfor industrien er produksjon av maskiner og utstyr, produksjon av metallvarer og produksjon av datamaskiner, elektroniske og optiske produkter de største næringene.

Foretak aktive innen teknisk konsulentvirksomhet og forskning og utviklingsarbeid innen teknikk (under faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting) utgjør om lag 20 prosent av foretakene i utvalget for Innovasjonskontrakter.

Litt over halvparten av mottakerne hadde under fem ansatte første gang de mottok et tilskudd fra ordningen. Videre var litt under halvparten gründere første året med støtte.

1.2.3 Miljøteknologiordningen

Miljøteknologiordningen er en tjeneste som gir risikoavlastning i form av tilskudd til bedrifter som skal utvikle og gjennomføre pilot- og demonstrasjonsprosjekt innen miljøteknologi. Med miljøteknologi menes teknologier, prosesser, løsninger og tjenester som er bedre for miljøet enn det som brukes i dag.

Miljøteknologiordningen er innrettet mot alle norske bedrifter, uavhengig av størrelse. Ordningen er nærings- og teknologinøytral. Prosjektet må sannsynliggjøre at det kan gi økt verdiskaping i Norge i form av nye arbeidsplasser, styrket kompetanse og økt konkurransekraft. Prosjektet må videre ha et høyt innovasjonsnivå og potensiale til vekst i internasjonale markeder.

Gjennom miljøteknologiordningen kan bedrifter få støtte til utvikling, bygging og testing av ny miljøteknologi. Ordningen skal med det bidra til at bedrifter får testet ut sine løsninger før kommersialisering. Tilskuddet kan maksimalt utgjøre 25 prosent av samlede prosjektkostnader for store bedrifter, 35 prosent for mellomstore og 45 prosent for små.

Tabell 1.2 Fylkes-, nærings-, størrelses- og aldersfordeling for foretak med støtte fra de tre ordningene som studeres.¹ Kjennetegn ved foretakene første år med støtte fra ordningen. Samlet for perioden 2005-2018²

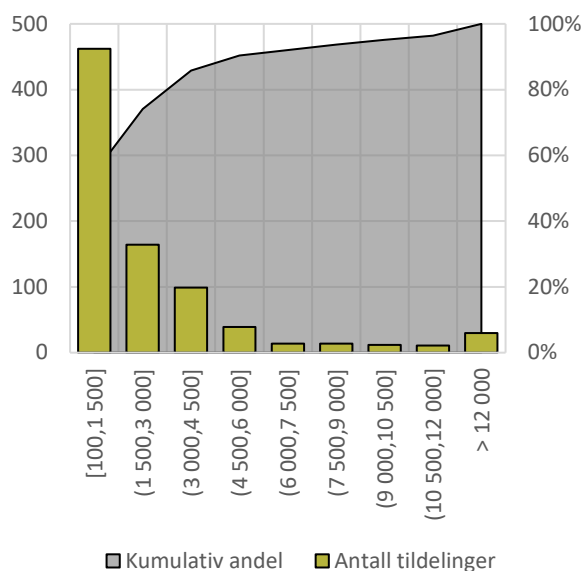
		Innovasjonslån		Innovasjonskontrakter		Miljøteknologiordningen	
		Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
	Total	1 399	100 %	1 708	100 %	681	100 %
Fylke	Østfold	61	4,4 %	35	2,1 %	28	4,1 %
	Akershus	104	7,4 %	103	6,0 %	30	4,4 %
	Oslo	248	17,7 %	237	13,9 %	66	9,7 %
	Hedmark	41	2,9 %	40	2,3 %	17	2,5 %
	Oppland	44	3,1 %	59	3,5 %	15	2,2 %
	Buskerud	51	3,6 %	51	3,0 %	29	4,3 %
	Vestfold	71	5,1 %	62	3,6 %	36	5,3 %
	Telemark	66	4,7 %	57	3,3 %	22	3,2 %
	Aust-Agder	37	2,6 %	56	3,3 %	20	2,9 %
	Vest-Agder	68	4,9 %	102	6,0 %	46	6,8 %
	Rogaland	186	13,3 %	246	14,4 %	106	15,6 %
	Hordaland	136	9,7 %	176	10,3 %	71	10,4 %
	Sogn og Fjordane	11	0,8 %	41	2,4 %	19	2,8 %
	Møre og Romsdal	127	9,1 %	115	6,7 %	57	8,4 %
	Trøndelag	116	8,3 %	247	14,5 %	74	10,9 %
	Nordland	11	0,8 %	27	1,6 %	29	4,3 %
	Troms	11	0,8 %	47	2,8 %	11	1,6 %
	Finnmark	6	0,4 %	6	0,4 %	5	0,7 %
	Næring	Jordbruk, skogbruk og fiske	69	4,9 %	13	0,8 %	50
Bergverksdrift og utvinning		12	0,9 %	12	0,7 %	9	1,3 %
Industri		347	24,8 %	363	21,3 %	209	30,7 %
Kraftforsyning		7	0,5 %	10	0,6 %	18	2,6 %
Vann, avløp, renovasjon		3	0,2 %	8	0,5 %	25	3,7 %
Bygge- og anleggsvirksomhet		24	1,7 %	29	1,7 %	17	2,5 %
Varehandel, bilverksteder		116	8,3 %	111	6,5 %	55	8,1 %
Transport og lagring		21	1,5 %	4	0,2 %	12	1,8 %
Overnattings- og serveringsvirksomhet		8	0,6 %	1	0,1 %	2	0,3 %
Informasjon og kommunikasjon		360	25,7 %	488	28,6 %	36	5,3 %
Omsetning og drift av fast eiendom		30	2,1 %	8	0,5 %	4	0,6 %
Faglig, vit. og tekn. tjenesteyting		312	22,3 %	561	32,9 %	226	33,2 %
Forretningsmessig tjenesteyting		37	2,6 %	31	1,8 %	15	2,2 %
Undervisning		8	0,6 %	18	1,1 %	-	-
Helse- og sosialtjenester		9	0,6 %	24	1,4 %	-	-
Kulturell virksomhet		11	0,8 %	1	0,1 %	-	-
Ukjent	25	1,8 %	25	1,5 %	1	0,1 %	
Størrelse	Ingen ansatte	251	17,9 %	241	12,5 %	110	16,2 %
	1-4 ansatte	487	34,8 %	749	43,9 %	194	28,5 %
	5-9 ansatte	248	17,7 %	268	15,7 %	92	13,5 %
	10-19 ansatte	186	13,3 %	228	13,4 %	84	12,3 %
	20-49 ansatte	152	10,9 %	160	9,4 %	76	11,2 %
	50-149 ansatte	57	4,1 %	74	4,3 %	69	10,1 %
	150+ ansatte	18	1,3 %	15	1,0 %	56	8,2 %
Ald.	Gründer (<= 3 år)	629	45,0 %	778	45,6 %	225	33,0 %
	Etbl. foretak (> 3 år)	770	55,0 %	930	54,4 %	456	67,0 %

1) De tre største fylkene og næringene er markert med fargede områder for hver av de tre ordningene.

2) For Miljøteknologiordningen er det samlet for perioden 2012-2018.

Kilder: Innovasjon Norge og Samfunnsøkonomisk analyse AS

Figur 1.3 Fordeling av Miljøteknologiordningen etter tilskuddsstørrelse.¹ 2012-2018

1) Høyeste tilskudd i utvalget er 40 millioner kroner.
Kilde: Innovasjon Norge

Gjennomsnittlig tilskudd i utvalget er 2,7 millioner kroner (median er 1,3 millioner kroner). Om lag 70 prosent av tilskuddene er under 3 millioner kroner (jf. figur 1.3).

Rogaland, Trøndelag og Hordaland står for 37 prosent av mottakerne av støtte fra Miljøteknologiordningen i utvalget (jf. tabell 1.2). Videre står næringsgruppene faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting og industri for nær to tredeler av mottakerne.

Teknisk konsulentvirksomhet utgjør alene nesten 20 prosent av foretakene i utvalget for Miljøteknologiordningen.

I overkant av 40 prosent av mottakerne hadde under fem ansatte første år de mottok et tilskudd fra Miljøteknologiordningen. En tredel av mottakerne var gründere første år med støtte.

1.3 Vekstbedrifter

Menon Economics gjennomførte i 2019 en studie av høyvekstforetak i Norge på oppdrag fra Innovasjon Norge.⁴ Studien definerer høyvekstforetak som foretak med minimum 10 ansatte ved første observasjonsår, og som har mer enn 20 prosent gjennomsnittlig årlig vekst de neste tre påfølgende årene. Definisjonen er tett opp mot definisjonen i en tilsvarende studie gjennomført av NIFU og NTNU i 2011.⁵

I en annen studie av vekstvilkår for norske vekstbedrifters barrierer for videre ekspansjon, på oppdrag fra Abelia og Norsk Venturekapitalforening (NVCA) definerte Menon Economics vekstbedrifter som foretak som de siste fem årene hadde hatt en gjennomsnittlig årlig vekst i omsetning på minimum 10 prosent og som det siste året i femårsperioden hadde omsetning over 10 millioner kroner eller flere enn 10 ansatte.⁶

Når søknader om støtte fra Innovasjon Norge vurderes, vurderes blant annet kundens vekstpotensial. Innovasjon Norge vurderer at kunden har høyt vekstpotensial hvis det er trolig at kunden kan lykkes med å oppnå en omsetning på minst 10 millioner kroner i løpet av de neste fire årene (på vurderingstidspunktet) og minimum en dobling av omsetningen i samme periode. Sistnevnte tilsvarer en

⁴ Se <https://www.menon.no/wp-content/uploads/2019-32-H%C3%B8yvekstforetak-i-Norge.pdf>

⁵ <https://www.nifu.no/publications/859661/>

⁶ Se <https://www.menon.no/analyse-vektvilkar-norske-scale-ups/>. I denne studien ble også foretak som hadde hentet inn kapital fra et aktivt eierfond de siste fem årene inkludert som vekstbedrifter hvis de hadde mer enn 10 mill. kroner i omsetning eller flere enn 10 ansatte.

gjennomsnittlig årlig vekst på litt under 20 prosent som minimum.

Godt over halvparten av mottakerne av støtte fra de tre ordningene vi studerer her hadde færre enn 10 ansatte første året de fikk støtte (se over). Siden vi ønsker å kartlegge omfanget av vekstbedrifter i årene etter støtte har vi her valgt å definere vekstbedrifter som i Menons studie for Abelia og NVCA. Vi er dermed ikke like «strenge» som Innovasjon Norges egne kriterier for å bli vurdert som et foretak med høyt vekstpotensial.

Mer presist har vi her definert vekstbedrifter som foretak som de fem første årene etter støtte fra ordningen vi ser på har en gjennomsnittlig årlig vekst i salgsinntekter på minimum 10 prosent, samt har salgsinntekter over 10 millioner kroner eller flere enn 10 ansatte fem år etter støtte.

I tillegg til ovennevnte har vi sett på hvor mange som defineres som vekstbedrifter etter ti år. Kriteriene er da de samme, men over en tiårsperiode.

Når vi ser på vekstbedrifter de første fem årene etter støtte vil 2013 være siste mulige år med støtte, mens det for vekstbedrifter de første ti årene er 2008. Det er med andre ord ikke mulig å studere vekstbedrifter etter ti år for Miljøteknologiordningen.

2 Innovasjon Norges vurderinger av prosjektene

Innovasjon Norge vurderer kundene på en rekke kriterier når de vurderer kundenes søknader om støtte. Vi ser i denne analysen på hvordan mottakere av støtte Innovasjonslån, Innovasjonskontrakter og Miljøteknologiordningen fordeler seg innenfor Innovasjon Norges vurdering av kundens vekstpotensial, prosjektets vurderte innovasjonsnivå, prosjektrisiko, lønnsomhet og utløsende effekt. Videre ser vi på hvorvidt prosjektene er internasjonalt rettet eller ikke.

I prosjektdataene tilgjengelig for denne analysen ligger det informasjon om Innovasjon Norges vurdering av kundenes vekstpotensial for prosjekter med støtte i perioden 2014-2018. Siden 2013 er siste mulige år med støtte for at vi skal kunne si noe om kunden faktisk endte opp med å bli en vekstbedrift eller ikke, er det per nå dermed ikke mulig å si om Innovasjon Norge har truffet på sin vurdering av vekstpotensial.

For de øvrige vurderingskriteriene har vi mulighet til å studere om det er en sammenheng mellom Innovasjon Norges vurdering og faktisk utfall for et utvalg av mottakerne (se kapittel 3). Før vi gjør dette ser vi nærmere den samlede fordelingen innenfor de ulike vurderingskriteriene. Vi ser også på om det er næringsmessige forskjeller i fordelingen av kunder innenfor vurdering av prosjektrisiko, lønnsomhet og utløsende effekt.

Prosjektrisiko, lønnsomhet og utløsende effekt vurderes på en skala fra 1 til 6. Vi har her forenklet dette noe ved å slå to og to sammen til en tredeling; lav, middels og høy (jf. tabell 2.1).

Det er verdt å merke seg at siden vi kun ser på mottakere som faktisk får støtte er det få observasjoner i den nedre delen av skalaene (eksempelvis lavt vurdert vekstpotensial eller lav lønnsomhet).

Tabell 2.1 Prosjekt- og bedriftsvurdering. Vurderingskriterier i saksinnstillingen

Vurdert prosjektrisiko	Lav	1	Svært liten risiko for at inntjeningen som legges til grunn ikke oppnås
		2	Meget sannsynlig at prosjektet lykkes og at anslått inntjeningen oppnås
	Middels	3	Overveiende sannsynlig at prosjektet lykkes og oppnår inntjeningen som ligger til grunn
		4	Tror det er sannsynlig at prosjektet lykkes, men ser risikofaktorer
	Høy	5	Meget høy grad av risiko og usikkerhet om prosjektet oppnår anslått inntjening
		6	Uvanlig høy risiko og utfordrende å anslå inntjeningsgrunnlaget
Vurdert lønnsomhet	Lav	1	Ikke lønnsomt, selv med lav risiko. Svært lav forventet avkastning
		2	Meget lav avkastning. Forventer samme avkastning som å plassere pengene i banken
	Middels	3	Lav avkastning. Legger til grunn avkastning litt over lånerenten
		4	Potensialet i prosjektet vurderes som middeldogt og avkastning godt over lånerenten
	Høy	5	Prosjektet antas å ha et meget godt inntjeningspotensial
		6	Vurderes som et prosjekt med uvanlig gode inntjeningsmuligheter
Vurdert utløsende effekt	Lav	1	Prosjektet vurderes til ikke å ha en utløsende effekt
		2	Prosjektet vurderes til kanskje å ha en utløsende effekt
	Middels	3	Usikker, men heller mot at prosjektet vil ha en utløsende effekt
		4	Håper og tror at prosjektet vil ha en utløsende effekt
	Høy	5	Meget stor sannsynlighet for at prosjektet vil ha en utløsende effekt
		6	Svært stor sannsynlighet for at prosjektet vil ha en utløsende effekt

Kilde: Innovasjon Norge

2.1 Innovasjonslån

Innovasjon Norges vurdering av kundens vekstpotensial er tilgjengelig for litt over halvparten av mottakerne av innovasjonslån i utvalget (777 av 1 399 foretak). Av disse vurderes 73 prosent å ha høyt vekstpotensial (jf. tabell 2.2).

Kun en liten andel av innovasjonslånene i utvalget er gitt til internasjonalt rettede prosjekter (jf. figur 2.1). Dette skyldes begrensninger i regelverket for hvilke aktiviteter lånet kan finansiere.

Tabell 2.2 Vurdert vekstpotensial.^{1,2} Innovasjonslån. Total for 2014-2018

Vekstpotensial neste 4 år	Antall	Prosent
1 - Høyt vekstpotensial (> 100 %) ³	570	73,4 %
2 - Moderat vekstpotensial (< 100 %)	191	24,6 %
3 - Lavt vekstpotensial (ingen vekst)	11	1,4 %
4 - Ikke grunnlag for å vurdere	5	0,6 %
Total	777	100 %

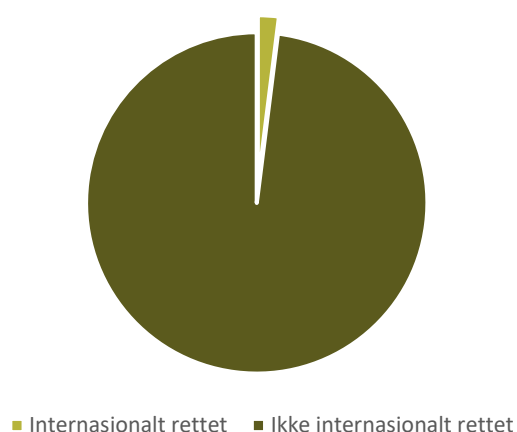
1) Vurdering første år med støtte fra ordningen.

2) Vurdert potensiale for vekst i omsetning.

3) I tillegg til omsetning over 10 mill. kroner i løpet av fire år.

Kilde: Innovasjon Norge

Figur 2.1 Internasjonalt rettede prosjekter. Innovasjonslån. 2005-2018

Kilde: Innovasjon Norge

Om lag 73 prosent av innovasjonslånene i utvalget er gitt til prosjekter hvor innovasjonen vurderes å være på internasjonalt nivå (jf. tabell 2.3).

Tabell 2.3 Vurdert innovasjonsnivå. Innovasjonslån. Total for 2009-2018¹

Innovasjonsnivå	Antall	Prosent
1 - Innovasjon på bedriftsnivå	84	5,6 %
2 - Innovasjon på regionalt nivå	44	2,9 %
3 - Innovasjon på nasjonalt nivå	173	11,6 %
4 - Innovasjon på internasjonalt nivå	1 089	72,9 %
5 - Ikke relevant	103	6,9 %
Total	1 493	100%

1) Første år med vurdering av innovasjonsnivå er i 2009.

Kilde: Innovasjon Norge

Samlet vurderes 56 prosent av prosjektene som har mottatt innovasjonslån å ha middels risiko. Fordeelingen av prosjekter mellom middels og høy prosjektrisiko er relativt lik for de fleste næringer. Av de tre største næringene (målt i antall mottakere), skiller industrien seg noe fra de øvrige med en relativt lav andel prosjekter med høy risiko (jf. tabell 2.4).

Videre vurderes flertallet av prosjektene å ha høy lønnsomhet (meget eller usedvanlig gode inntjeningsmuligheter). Industrien har den laveste andelen prosjekter med høy vurdert lønnsomhet av de tre største næringene. Dette kan trolig ses i sammenheng med at dette er prosjekter med lavere risiko enn i næringene hvor prosjektlønnsomheten er vurdert som høyere.

Industrien skiller seg også fra de andre med en relativt lav andel (under gjennomsnittet) prosjekter med høy vurdert utløsende effekt. Samlet vurderes 81 prosent av prosjektene å ha høy utløsende effekt.

Tabell 2.4 Prosjektvurdering etter næring.^{1,2} Innovasjonslån. Total for 2007-2018³

		Prosjektvurdering						Total
		Lav		Middels		Høy		
		Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	
Vurdert prosjektrisiko								
	Total	30	2 %	678	56 %	522	42 %	1 230
	Jordbruk, skogbruk og fiske	5	8 %	42	68 %	15	24 %	62
	Bergverksdrift og utvinning	-	-	4	40 %	6	60 %	10
	Industri	14	5 %	176	60 %	104	35 %	294
	Bygge- og anleggsvirksomhet	2	9 %	10	46 %	10	45 %	22
	Varehandel, bilverksteder	1	1 %	55	53 %	47	46 %	103
	Transport og lagring	-	-	10	56 %	8	44 %	18
	Informasjon og kommunikasjon	1	-	171	52 %	157	48 %	329
	Omsetning og drift av fast eiendom	3	12 %	17	68 %	5	20 %	25
	Faglig, vit. og tekn. tjenesteyting	2	1 %	146	51 %	135	48 %	283
	Forretningsmessig tjenesteyting	-	-	18	58 %	13	42 %	31
	Kulturell virksomhet	-	-	3	30 %	7	70 %	10
	Ukjent	1	9 %	7	64 %	3	27 %	11
Vurdert lønnsomhet								
	Total	5	0 %	498	40 %	763	60 %	1 266
	Jordbruk, skogbruk og fiske	-	-	35	56 %	27	44 %	62
	Bergverksdrift og utvinning	-	-	2	18 %	9	82 %	11
	Industri	-	-	143	48 %	158	52 %	301
	Bygge- og anleggsvirksomhet	-	-	9	39 %	14	61 %	23
	Varehandel, bilverksteder	1	1 %	45	42 %	60	57 %	106
	Transport og lagring	-	-	7	35 %	13	65 %	20
	Informasjon og kommunikasjon	2	1 %	107	31 %	233	68 %	342
	Omsetning og drift av fast eiendom	-	-	21	78 %	6	22 %	27
	Faglig, vit. og tekn. tjenesteyting	1	0 %	86	30 %	200	70 %	287
	Forretningsmessig tjenesteyting	-	-	12	40 %	18	60 %	30
	Kulturell virksomhet	1	9 %	6	55 %	4	36 %	11
	Ukjent	-	-	5	38 %	8	62 %	13
Vurdert utløsende effekt								
	Total	11	1 %	232	18 %	1 027	81 %	1 270
	Jordbruk, skogbruk og fiske	-	-	10	16 %	51	84 %	61
	Bergverksdrift og utvinning	-	-	0	0 %	11	100 %	11
	Industri	6	2 %	69	23 %	230	75 %	305
	Bygge- og anleggsvirksomhet	-	-	5	22 %	18	78 %	23
	Varehandel, bilverksteder	-	-	18	17 %	90	83 %	108
	Transport og lagring	-	-	4	19 %	17	81 %	21
	Informasjon og kommunikasjon	2	1 %	55	16 %	285	83 %	342
	Omsetning og drift av fast eiendom	-	-	6	23 %	20	77 %	26
	Faglig, vit. og tekn. tjenesteyting	2	1 %	50	17 %	235	82 %	287
	Forretningsmessig tjenesteyting	-	-	10	33 %	20	67 %	30
	Kulturell virksomhet	-	-	2	18 %	9	82 %	11
	Ukjent	1	8 %	3	25 %	8	67 %	12

1) Vurdering første år med støtte fra ordningen. Fargede celler indikerer andel over totalen.

2) Næringer med færre enn 10 observasjoner er ekskludert.

3) Prosjektvurderingene starter først i 2007. Vurdering av prosjektrisiko er første gang i 2009.

Kilder: Innovasjon Norge og Samfunnsøkonomisk analyse AS

2.2 Innovasjonskontrakter

Innovasjon Norges vurdering av kundens vekstpotensial er tilgjengelig for litt over en tredel av mottakerne av tilskudd fra Innovasjonskontrakter i utvalget (628 av 1 708 foretak). Av disse vurderes 72 prosent å ha høyt vekstpotensial (jf. tabell 2.5).

Halvparten av tilskuddene i utvalget er gitt til internasjonalt rettede prosjekter (jf. figur 2.2).

Tabell 2.5 Vurdert vekstpotensial.^{1,2} Innovasjonskontrakter. Total for 2014-2018

Vekstpotensial neste 4 år	Antall	Prosent
1 - Høyt vekstpotensial (> 100 %) ³	451	71,8 %
2 - Moderat vekstpotensial (< 100 %)	169	26,9 %
3 - Lavt vekstpotensial (ingen vekst)	2	0,3 %
4 - Ikke grunnlag for å vurdere	6	1,0 %
Total	628	100 %

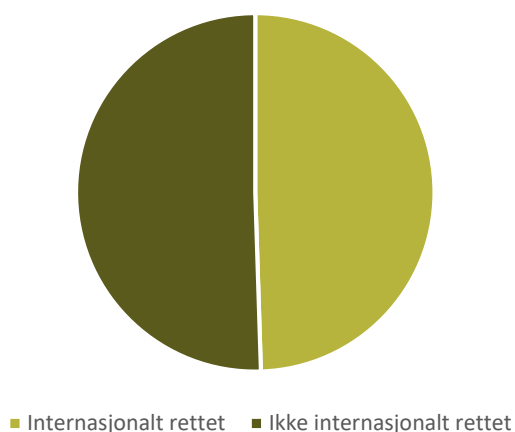
1) Vurdering første år med støtte fra ordningen.

2) Vurdert potensiale for vekst i omsetning.

3) I tillegg til omsetning over 10 mill. kroner i løpet av fire år.

Kilde: Innovasjon Norge

Figur 2.2 Internasjonalt rettede prosjekter. Innovasjonskontrakter. 2005-2018

Kilde: Innovasjon Norge

Nesten 90 prosent av tilskuddene i utvalget er gitt til prosjekter hvor innovasjonen vurderes å være på internasjonalt nivå (jf. tabell 2.6). Hvis utvalget av prosjekter avgrenses til de industrielle innovasjons-

kontraktene (tidl. IFU) øker andelen til litt over 90 prosent.

Tabell 2.6 Vurdert innovasjonsnivå. Innovasjonskontrakter. Total for 2009-2018¹

Innovasjonsnivå	Antall	Prosent
1 - Innovasjon på bedriftsnivå	9	0,5 %
2 - Innovasjon på regionalt nivå	8	0,4 %
3 - Innovasjon på nasjonalt nivå	203	11,1 %
4 - Innovasjon på internasjonalt nivå	1 610	87,8 %
5 - Ikke relevant	3	0,2 %
Total	1 833	100,0 %

1) Første år med vurdering av innovasjonsnivå er i 2009.

Kilde: Innovasjon Norge

Samlet vurderes 57 prosent av prosjektene som har mottatt tilskudd fra ordningen å ha høy risiko. Foretak aktive innenfor IKT-tjenester utgjør den nest største gruppen av mottakere av tilskudd fra ordningen. Disse skiller seg fra de andre to store næringene (teknisk tjenesteyting og industri) med en noe lavere andel prosjekter med høy vurdert risiko. De tre største næringene skiller seg mindre fra hverandre på vurdert lønnsomhet og utløsende effekt (jf. tabell 2.7).

Sammenliknet med prosjektene som har mottatt innovasjonslån, vurderes prosjektene med tilskudd fra Innovasjonskontrakter i snitt å ha en del høyere risiko. Videre er både andelen prosjekter med høy lønnsomhet og utløsende effekt noe høyere enn de lånefinansierte prosjektene.

Tabell 2.7 Prosjektvurdering etter næring.^{1,2} Innovasjonskontrakter. Total for 2007-2018³

		Prosjektvurdering						Total
		Lav		Middels		Høy		
		Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	
Vurdert prosjektrisiko								
	Total	27	3 %	425	40 %	610	57 %	1 062
	Industri	12	6 %	68	35 %	115	59 %	195
	Bygge- og anleggsvirksomhet	1	5 %	13	67 %	5	26 %	19
	Varehandel, bilverksteder	2	3 %	34	44 %	41	53 %	77
	Informasjon og kommunikasjon	6	2 %	142	43 %	180	55 %	328
	Faglig, vit. og tekn. tjenesteyting	4	1 %	130	37 %	221	62 %	355
	Forretningsmessig tjenesteyting	1	4 %	9	39 %	13	57 %	23
	Undervisning	-	-	4	36 %	7	64 %	11
	Helse- og sosialtjenester	-	-	6	43 %	8	57 %	14
Vurdert lønnsomhet								
	Total	5	0 %	394	35 %	738	65 %	1 137
	Industri	2	1 %	72	33 %	144	66 %	218
	Bygge- og anleggsvirksomhet	-	-	10	50 %	10	50 %	20
	Varehandel, bilverksteder	1	1 %	34	48 %	37	51 %	72
	Informasjon og kommunikasjon	2	1 %	123	34 %	234	65 %	359
	Faglig, vit. og tekn. tjenesteyting	-	-	119	32 %	255	68 %	374
	Forretningsmessig tjenesteyting	-	-	6	25 %	18	75 %	24
	Undervisning	-	-	3	25 %	9	75 %	12
	Helse- og sosialtjenester	-	-	6	40 %	9	60 %	15
Vurdert utløsende effekt								
	Total	5	0 %	212	17 %	1 023	83 %	1 240
	Industri	2	1 %	43	18 %	195	81 %	240
	Bygge- og anleggsvirksomhet	-	-	7	30 %	16	70 %	23
	Varehandel, bilverksteder	-	-	11	14 %	70	86 %	81
	Informasjon og kommunikasjon	1	0 %	70	19 %	309	81 %	380
	Faglig, vit. og tekn. tjenesteyting	-	-	61	15 %	348	85 %	409
	Forretningsmessig tjenesteyting	-	-	3	12 %	23	88 %	26
	Undervisning	-	-	1	8 %	11	92 %	12
	Helse- og sosialtjenester	2	13 %	3	19 %	11	69 %	16

1) Vurdering første år med støtte fra ordningen. Fargede celler indikerer andel over totalen.

2) Næringer med færre enn 10 observasjoner er ekskludert.

3) Prosjektvurderingene starter først i 2007. Vurdering av prosjektrisiko er første gang i 2009.

Kilder: Innovasjon Norge og Samfunnsøkonomisk analyse AS

2.3 Miljøteknologiordningen

Innovasjon Norges vurdering av kundens vekstpotensial er tilgjengelig for 86 prosent av mottakerne av tilskudd fra Miljøteknologiordningen i utvalget (588 av 681 foretak). Av disse vurderes 62 prosent å ha høyt vekstpotensial (jf. tabell 2.8). Dette er en noe lavere andel enn for de to øvrige ordningene, men det er verdt å påpeke at de tre ordningene ikke har samme formål (se avsnitt 1.2).

Om lag 12 prosent av prosjektene med støtte fra Miljøteknologiordningen er internasjonalt rettede prosjekter (jf. figur 2.3). Videre er 92 prosent av prosjektene vurdert å kunne lede til en innovasjon på internasjonalt nivå (jf. tabell 2.9). Samlet vurderes 65 prosent av prosjektene som har mottatt tilskudd fra Miljøteknologiordningen å ha høy risiko. De to store næringsgruppene (målt i antall mottakere), industri og teknisk tjenesteyting, er relativt like på dette vurderingskriteriet (jf. tabell 2.10). De to næringene skiller seg imidlertid noe fra hverandre på vurdert lønnsomhet og utløsende effekt, hvor teknisk tjenesteyting har en høyere andel prosjekter med høy lønnsomhet og utløsende effekt.

Sammenliknet med Innovasjonslån og Innovasjonskontrakter, er det en høyere andel prosjekter vurdert i den øvre delen av skalaen for alle vurderingskriteriene blant mottakere av Miljøteknologiordningen.

Tabell 2.8 Vurdert vekstpotensial.^{1,2} Miljøteknologiordningen. Total for 2014-2018

Vekstpotensial neste 4 år	Antall	Prosent
1 - Høyt vekstpotensial (> 100 %) ³	362	61,6 %
2 - Moderat vekstpotensial (< 100 %)	209	35,5 %
3 - Lavt vekstpotensial (ingen vekst)	4	0,7 %
4 - Ikke grunnlag for å vurdere	13	2,2 %
Total	588	100 %

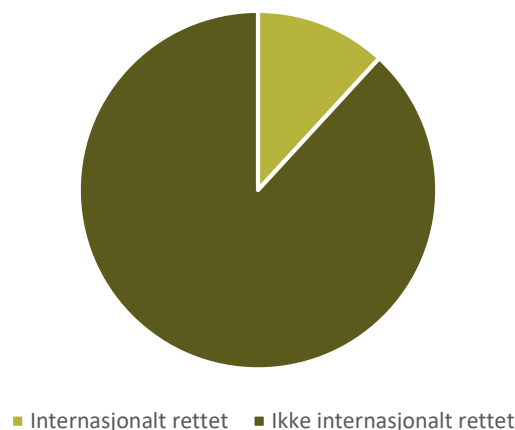
1) Vurdering første år med støtte fra ordningen.

2) Vurdert potensiale for vekst i omsetning.

3) I tillegg til omsetning over 10 mill. kroner i løpet av fire år.

Kilde: Innovasjon Norge

Figur 2.3 Internasjonalt rettede prosjekter. Miljøteknologiordningen. 2012-2018

Kilde: Innovasjon Norge

Tabell 2.9 Vurdert innovasjonsnivå. Miljøteknologiordningen. Total for 2012-2018

Innovasjonsnivå	Antall	Prosent
1 - Innovasjon på bedriftsnivå	1	0,1 %
2 - Innovasjon på regionalt nivå	1	0,1 %
3 - Innovasjon på nasjonalt nivå	59	7,3 %
4 - Innovasjon på internasjonalt nivå	738	91,9 %
5 - Ikke relevant	4	0,5 %
Total	803	100,0 %

Kilde: Innovasjon Norge

Tabell 2.10 Prosjektvurdering etter næring.^{1,2} Miljøteknologiordningen. Total for 2012-2018

	Prosjektvurdering						Total
	Lav		Middels		Høy		
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	
Vurdert prosjektrisiko							
Total	4	1 %	182	34 %	346	65 %	532
Jordbruk, skogbruk og fiske	-	-	11	24 %	35	76 %	46
Industri	2	1 %	60	35 %	108	64 %	170
Kraftforsyning	1	6 %	3	19 %	12	75 %	16
Bygge- og anleggsvirksomhet	-	-	7	54 %	6	46 %	13
Varehandel, bilverksteder	-	-	14	36 %	25	64 %	39
Transport og lagring	-	-	4	36 %	7	64 %	11
Informasjon og kommunikasjon	-	-	7	32 %	15	68 %	22
Faglig, vit. og tekn. tjenesteyting	1	1 %	62	33 %	120	66 %	183
Forretningsmessig tjenesteyting	-	-	5	38 %	8	62 %	13
Vurdert lønnsomhet							
Total	1	0 %	156	30 %	358	70 %	515
Jordbruk, skogbruk og fiske	-	-	19	41 %	27	59 %	46
Industri	-	-	55	33 %	110	67 %	165
Kraftforsyning	-	-	5	33 %	10	67 %	15
Bygge- og anleggsvirksomhet	-	-	6	46 %	7	54 %	13
Varehandel, bilverksteder	-	-	13	34 %	25	66 %	38
Transport og lagring	-	-	3	27 %	8	73 %	11
Informasjon og kommunikasjon	-	-	4	18 %	18	82 %	22
Faglig, vit. og tekn. tjenesteyting	1	1 %	46	25 %	131	74 %	178
Forretningsmessig tjenesteyting	-	-	1	8 %	11	92 %	12
Vurdert utløsende effekt							
Total	-	-	86	16 %	447	84 %	533
Jordbruk, skogbruk og fiske	-	-	12	26 %	34	74 %	46
Industri	-	-	35	20 %	136	80 %	171
Kraftforsyning	-	-	1	6 %	15	94 %	16
Bygge- og anleggsvirksomhet	-	-	1	8 %	12	92 %	13
Varehandel, bilverksteder	-	-	3	8 %	36	92 %	39
Transport og lagring	-	-	4	36 %	7	64 %	11
Informasjon og kommunikasjon	-	-	2	9 %	20	91 %	22
Faglig, vit. og tekn. tjenesteyting	-	-	21	11 %	162	89 %	183
Forretningsmessig tjenesteyting	-	-	5	38 %	8	62 %	13

1) Vurdering første år med støtte fra ordningen. Fargede celler indikerer andel over totalen.

2) Næringer med færre enn 10 observasjoner er ekskludert.

Kilder: Innovasjon Norge og Samfunnsøkonomisk analyse AS

3 Vekstbedrifter i de tre ordningene

I dette kapitlet identifiserer vi vekstbedrifter innenfor de tre ordningene som studeres (i årene etter mottatt støtte) og hva som kjennetegner disse. Videre sammenstiller vi Innovasjon Norges vurdering av prosjektene på støttetidspunktet og faktisk vekst i årene etter støtte.

Vi finner at andelen vekstbedrifter er høyest blant mottakere av støtte i årene som sammenfaller med perioder med høy vekst i norsk økonomi i perioden etter støtte. Dette forklarer trolig en god del av deres utvikling.

Først ser vi på hvor mange virksomheter i utvalget for de tre ordningene som blir med i vekstanalysen og årsaker til frafall.

3.1 Utvalget for analysen

Vi definerer vekstbedrifter som foretak med gjennomsnittlig årlig vekst i salgsinntekter på minimum 10 prosent de første fem (ti) årene etter støtte fra den bestemte ordningen vi ser på, og som samtidig har salgsinntekter over 10 millioner kroner eller har flere enn 10 ansatte det femte (tiende) året etter støtte (se avsnitt 1.3).⁷

Det er totalt 1 235 (unike)⁸ foretak med minst fem år med data etter støtte for de tre ordningene vi ser på og 337 foretak med minst ti år (jf. tabell 3.1).

Antall foretak med minst fem år etter mottatt Innovasjonslån utgjør 32 prosent (452 foretak) av alle foretakene med innovasjonslån i utvalget. Videre har 50 prosent (860 foretak) av foretakene med støtte fra Innovasjonskontrakter minst fem år og 11

prosent (78 foretak) av foretakene med støtte fra Miljøteknologiordningen (jf. figur 3.1).

Ti år med data etter mottatt støtte er ikke mulig for Miljøteknologiordningen (første år med tilskudd er 2012). Av mottakerne av Innovasjonslån har 6 prosent minst ti år med data etter mottatt støtte, mens 16 prosent av mottakerne av støtte fra Innovasjonskontrakter har minst ti år med data.

Tabell 3.1 Foretak med minst 5 og 10 år etter mottatt støtte

	5 år	10 år
Innovasjonslån	452	84
Innovasjonskontrakter	860	272
Miljøteknologiordningen	78	-
Total (unike)	1 235	337

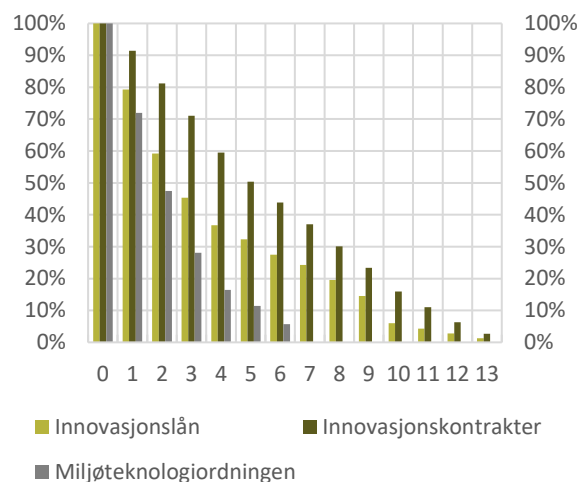
1) Vurdering første år med støtte fra ordningen.

2) Vurdert potensiale for vekst i omsetning.

3) I tillegg til omsetning over 10 mill. kroner i løpet av fire år.

Kilde: Innovasjon Norge

Figur 3.1 Andel foretak igjen etter angitt år etter støtte

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

⁷ Å sette kravet til salgsinntekter etter ti år til 20 millioner kroner (dobling fra fem år) endrer ikke antall vekstbedrifter etter ti år nevneverdig. Vi har

derfor valgt å holde kravet til salgsinntekter i sluttåret likt i de to beregningene.

⁸ Noen foretak har fått støtte fra to av eller alle tre ordningene.

3.1.1 Årsaker til frafall av foretak etter støtte

Frafallet i antall foretak etter fem (ti) år skyldes i hovedsak at støtteåret er etter 2013 (og siste regnskapsår i våre data er 2018).

Av de 1 399 foretakene som har fått Innovasjonslån, har 779 foretak (55 prosent) fått lån i perioden 2014-2018. Disse foretakene er dermed utelukket fra analysen av vekstforetak når vi ser på vekst de første fem (ti) årene etter støtte. De 452 foretakene som har minst fem år med data etter mottatt lån utgjør 73 prosent av alle som fikk Innovasjonslån første gang før 2014, som er totalt 620 foretak. De resterende 168 foretakene er registrert slettet fra Brønnøysundregistrene før 2018.⁹ Det er til sammen 947 foretak som har «falt fra» før det har gått fem år etter støtte, og om lag 18 prosent (168 av 947) av frafallet kan forklares med avvikling, konkurs, tvangsoppløsning mv.¹⁰

Av 1 708 foretak med støtte fra Innovasjonskontrakter, er 1 082 foretak (63 prosent) inkludert i vekstanalysen. Av foretakene inkludert i vekstanalysen har dermed 79 prosent (860 foretak) minst fem år med regnskapsdata etter mottatt støtte. For de til sammen 848 som har færre enn fem år med data etter støtte, skyldes 26 prosent av frafallet avvikling, konkurs mv.¹¹ Resten har fått støtte etter 2013.

Kun 93 av 681 foretak (14 prosent) med støtte fra Miljøteknologiordningen er inkludert i vekstanalysen. De 78 foretakene med minst fem år etter støtte utgjør dermed 84 prosent av foretakene inkludert i denne analysen. De resterende 15 er slettet fra Brønnøysundregistrene før siste året med regnskapsdata. Det er til sammen 603 foretak i denne

gruppen som ikke har tilstrekkelig antall år med data. Av disse har 2 prosent falt fra på grunn av avvikling, konkurs mv.¹²

Virksomheter som har mottatt støtte fra flere av virkemiddelgruppene vi ser på i denne analysen er plassert i alle gruppene. Som følge av dette vil noen kunne gå igjen som vekstbedriftene i de tre ordningene.

Virksomheter (eller organisasjonsnummer) blir slettet fra Brønnøysundregistrene hvis virksomheten blir kjøpt opp (fusjon), og den juridiske enheten opphører. Oppkjøp kan i mange tilfeller vurderes som suksess.

For hver av virkemiddelgruppene kan vi beregne andelen vekstbedrifter som andel av alle som har fått støtte før 2014 (alle med mulighet til å ha fem år med data etter støtte) eller som andel av bare de som faktisk har minst fem år med data. Hva som er «riktig» vil avhenge av hva vi antar om årsaken til frafallet for de foretakene som kunne hatt fem år med data; antar vi at alle disse har gått konkurs vil vi overestimere andelen vekstbedrifter hvis de utelates fra analysen (nevneren er mindre enn hva det burde vært). Antar vi at alle disse er kjøpt opp (vurdert som suksess) underestimerer vi trolig andelen vekstbedrifter hvis de kun inkluderes i nevneren (de kunne da også vært inkludert i telleren).

Vi har her valgt å beregne andelen vekstbedrifter som andel av alle som har fått støtte før 2014. Siden det ikke er grunn til å tro at alle slettede foretak har gått konkurs, risikerer vi å undervurdere andelen vekstbedrifter noe.

⁹ Alle foretak med regnskapsdata i 2018 er med i analysen uavhengig av dagens status.

¹⁰ Vi klarer ikke med data vi har tilgjengelig p.t. å kartlegge årsaken til sletting for alle. For de 47 vi vet årsaken til, er 66 prosent konkurs.

¹¹ For de 65 foretakene vi vet årsaken til slettingen til, er 35 prosent registrert konkurs.

¹² Om lag halvparten av de slettede foretakene i denne gruppen er konkurs.

3.1.2 Antall vekstbedrifter

Av 620 foretak som har mottatt Innovasjonslån i perioden 2005-2013 (med mulighet til fem år med data etter støtte), var 114 vekstbedrift fem år etter støtte etter vår definisjon. Vekstbedriftene utgjør dermed om lag 18 prosent. For Innovasjonskontrakter var nær 15 prosent av mottakerne vekstbedrifter etter fem år, og 22 prosent av mottakerne av støtte fra Miljøteknologiordningen (jf. tabell 3.2).

Om lag en tredel av mottakerne av Innovasjonslån i perioden 2005-2013 fikk lån første gang i 2009. Dette var et unntaksår for ordningen som følge av finanskrisen. Ser vi på hvordan vekstbedriftene fordeles seg etter første år med Innovasjonslån, utgjør foretakene med lån første gang i 2009 også om lag en tredel av vekstbedriftene. Følgelig er andelen vekstbedrifter av alle som fikk lån første gang i 2009 nær andelen vekstbedrifter for ordningen som helhet. Tilsvarende ser vi for mottakerne av Innovasjonskontrakter (jf. tabell 3.2).

Gjør vi samme øvelse som over for de to samme ordningene i 2007 og 2008, finner vi at vekstbedriftene med støtte første gang i disse årene utgjør en

betydelig lavere andel av alle vekstbedrifter enn det mottakerne med støtte første gang disse årene utgjør av totalen. Andelen vekstbedrifter av mottakerne disse årene er også lavere enn andelen vekstbedrifter for de to ordningene.

Foretakene med Innovasjonslån og/eller Innovasjonskontrakter første gang i perioden 2007-2008 gikk rett inn i en global finanskrisen, med fallende produksjon, de første årene etter støtte. At de i denne perioden ikke oppnådde en gjennomsnittlig årlig vekst i salgsinntekter på 10 prosent er derfor ikke overraskende.

For de to ovennevnte ordningene er andelen vekstbedrifter høyest blant foretakene med støtte første gang i 2005 og 2010. Femårsperioden etter disse to årene er også perioder med generelt høy vekst i norsk økonomi (foruten fallet i samlet produksjon fra 2008 til 2009).

For Miljøteknologiordningen har vi bare to år med støtte for vekstbedriftene. Andelen vekstbedrifter er om lag lik for de to årene og fordelingen mellom de to årene er lik som for totalen for denne ordningen.

Tabell 3.2 Antall og andel vekstbedrifter etter 5 år blant mottakere av de tre ordningene som studeres etter første år med støtte fra ordningen, 2005-2013¹

		Innovasjonslån		Innovasjonskontrakter		Miljøteknologiordningen	
		Antall	Andel ²	Antall	Andel ²	Antall	Andel ²
	Foretak med støtte 2005-2013	620	100 %	1 082	100 %	93	100 %
	Vekstbedrifter etter 5 år	114	18,4 %	159	14,7 %	20	21,5 %
Første år med støtte	2005	9	24,3 %	16	19,3 %	-	-
	2006	7	18,9 %	16	14,8 %	-	-
	2007	5	11,9 %	11	8,9 %	-	-
	2008	4	10,0 %	14	9,7 %	-	-
	2009	38	18,8 %	27	15,6 %	-	-
	2010	21	25,3 %	33	26,0 %	-	-
	2011	12	16,2 %	19	17,1 %	-	-
	2012	7	16,7 %	13	11,3 %	12	22,6 %
	2013	11	17,5 %	10	10,3 %	8	20,0 %

¹ Siste mulig tildelingsår for å kunne beregne vekst etter fem år er 2013.

² Fargede celler angir andel høyere enn totalen (mao. høyere andel vekstbedrifter enn gjennomsnittlig andel for ordningen).

Kilder: Innovasjon Norge og Samfunnsøkonomisk analyse AS

3.2 Vekstbedrifter etter 5 år

Før vi kommenterer hva som kan se ut til å kjenne-tegne vekstbedriftene innenfor de tre ordningen, vil understreke at ingen av funnen kan tolkes som årsakssammenhenger. Eksempelvis må ikke en relativt høy andel vekstbedrifter blant mottakerne av Innovasjonslån i Buskerud tolkes som at det lokalisering i Buskerud i seg selv som gir dette utfallet.

Andelene i tabellene presentert her angir vekstbedrifter som andel av samlet antall mottakere av den bestemte ordningen i perioden 2005-2013 (for Miljøteknologiordningen 2012-2013). Eksempelvis utgjør de fire vekstbedriftene med støtte fra Innovasjonskontrakter i Østfold 15,4 prosent av alle virksomhetene i Østfold som mottok støtte fra virkemiddelordningen før 2014.

Gitt den korte perioden med data for Miljøteknologiordningen er antallet vekstbedrifter få. Det er derfor utfordrende å tolke noe fra fordelingen av disse på de ulike karakteristikaene vi ser på her. Vi vil derfor i det følgende legge vekt på Innovasjonslån og Innovasjonskontrakter. Tilsvarende resonering som for disse ordningene kan imidlertid også gjøres for Miljøteknologiordningen.

3.2.1 Fylke

Flertallet av vekstbedriftene med Innovasjonslån og Innovasjonskontrakter er lokalisert i Oslo, Rogaland og Trøndelag (jf. tabell 3.3). Disse fylkene er også blant de største fylkene målt i antall mottakere totalt fra de to ordningene (jf. tabell 1.2). Det er imidlertid noen forskjeller.

Hordaland står for en lavere andel av vekstbedriftene enn andelen fylket utgjør av totalen for de to

ordningene. Andelen vekstbedrifter av foretakene i Hordaland med støtte fra de to ordningene er også lavere enn andelen vekstbedrifter for ordningene som helhet.

For Innovasjonslån har en betydelig høyere andel blitt vekstbedrifter av mottakerne i Buskerud og Trøndelag enn gjennomsnittet for ordningen; hhv. 31,8 og 34,1 prosent, sammenliknet med 18,4 prosent.¹³

For Innovasjonskontrakter skiller Telemark og Rogaland seg ut med høyest andel vekstbedrifter; hhv. 23,1 og 21,0, sammenliknet med 14,7 prosent.

3.2.2 Næring

For alle tre ordninger utgjør industribedriftene en betydelig høyere andel av vekstbedriftene enn de gjør av samlet antall mottakere. For Innovasjonslån og Innovasjonskontrakter har også en høyere andel av industribedriftene blitt vekstbedrifter, sammenliknet med andelen vekstbedrifter blant alle mottakere av de to ordningene (jf. tabell 3.3). De øvrige næringene med relativt høye andeler vekstbedrifter (andre enn industrien) har svært få vekstbedrifter i antall. Andre næringer med et visst antall mottakere skiller seg ikke nevneverdig ut med tanke på andelen vekstbedrifter (eksempelvis IKT og faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting).

Buskerud og Telemark har relativt høye andeler industribedrifter blant mottakerne av ordningene vi ser på her. Dette kan være noe av forklaringen på de to fylkenes relativt høye andel vekstbedrifter. Rogaland og Trøndelag har relativt høye andeler med mottakere innenfor faglig, vitenskapelig og tekniske tjenesteyting.

¹³ Troms har tilsvarende høy andel, men få i antall vekstbedrifter.

Tabell 3.3 Antall og andel vekstbedrifter etter 5 år blant mottakere av de tre ordningene som studeres etter fylke, næring, størrelse og alder første år med støtte fra ordningen. Total for 2005-2013¹

		Innovasjonslån		Innovasjonskontrakter		Miljøteknologiordningen	
		Antall	Andel ²	Antall	Andel ²	Antall	Andel ²
	Foretak med støtte 2005-2013	620	100 %	1 082	100 %	93	100 %
	Vekstbedrifter etter 5 år	114	18,4 %	159	14,7 %	20	21,5 %
Fylke	Østfold	4	14,3 %	4	15,4 %	-	-
	Akershus	7	15,9 %	7	9,2 %	-	-
	Oslo	25	22,9 %	26	15,1 %	3	30,0 %
	Hedmark	3	14,3 %	1	3,2 %	-	-
	Oppland	3	12,5 %	5	12,5 %	-	-
	Buskerud	7	31,8 %	7	20,6 %	3	60,0 %
	Vestfold	3	8,6 %	5	13,2 %	-	-
	Telemark	6	13,6 %	9	23,1 %	1	50,0 %
	Aust-Agder	3	17,6 %	5	14,7 %	-	-
	Vest-Agder	5	16,7 %	8	11,1 %	3	20,0 %
	Rogaland	12	21,1 %	29	21,0 %	2	16,7 %
	Hordaland	6	10,3 %	9	9,7 %	4	33,3 %
	Sogn og Fjordane	1	20,0 %	5	20,8 %	-	-
	Møre og Romsdal	11	17,2 %	14	20,6 %	1	33,3 %
	Trøndelag	14	34,1 %	23	15,9 %	1	9,1 %
	Nordland	-	-	2	12,5 %	1	50,0 %
	Troms	3	33,3 %	-	-	1	50,0 %
Finnmark	1	25,0 %	-	-	-	-	
Næring	Jordbruk, skogbruk og fiske	7	25,9 %	1	12,5 %	-	-
	Bergverksdrift og utvinning	3	60,0 %	5	55,6 %	1	100,0 %
	Industri	48	23,8 %	61	23,5 %	9	22,0 %
	Kraftforsyning	-	-	-	-	1	14,3 %
	Vann, avløp, renovasjon	-	-	2	33,3 %	1	100,0 %
	Bygge- og anleggsvirksomhet	-	-	3	15,0 %	-	-
	Varehandel, bilverksteder	6	13,6 %	8	12,3 %	1	25,0 %
	Transport og lagring	3	42,9 %	1	50,0 %	-	-
	Informasjon og kommunikasjon	19	15,7 %	35	11,8 %	-	-
	Faglig, vit. og tekn. tjenesteyting	23	19,0 %	39	11,6 %	7	21,9 %
Forretningsmessig tjenesteyting	4	26,7 %	1	5,6 %	-	-	
Helse- og sosialtjenester	1	25,0 %	3	20,0 %	-	-	
Størrelse	Ingen ansatte	3	3,8 %	7	6,4 %	2	20,0 %
	1-4 ansatte	29	13,6 %	54	10,9 %	4	13,3 %
	5-9 ansatte	34	32,7 %	29	18,0 %	4	30,8 %
	10-19 ansatte	28	26,2 %	36	23,8 %	2	33,3 %
	20-49 ansatte	12	16,7 %	23	23,2 %	2	33,3 %
	50-149 ansatte	3	9,7 %	6	12,0 %	4	30,8 %
	150+ ansatte	5	41,7 %	4	26,7 %	2	13,3 %
Ald.	Gründer (<= 3 år)	29	13,3 %	61	13,1 %	4	16,0 %
	Etbl. foretak (> 3 år)	85	21,1 %	98	15,9 %	16	23,5 %

1) Siste mulig tildelingsår for å kunne beregne vekst etter fem år er 2013.

2) Andeler av samlet antall mottakere fra ordningen i angitt fylke, næring mv. t.o.m. 2013. Fargede celler angir andel høyere enn totalen (mao. høyere andel vekstbedrifter enn gjennomsnittlig andel for ordningen som helhet).

Kilder: Innovasjon Norge og Samfunnsøkonomisk analyse AS

Mens hvilken næring vekstbedriftene i Buskerud og Telemark tilhører kan forklare hvorfor disse fylkene skiller seg ut, er det ikke like klart at det er næring som forklarer de relativ høye andelene vekstbedrifter i Rogaland og Trøndelag.

3.2.3 Størrelse

Blant mottakerne av Innovasjonslån er det foretakene som hadde 5-19 ansatte første året med lån som skiller seg ut med relativt høy andel vekstbedrifter, særlig gruppen av foretak med 5-9 ansatte (jf. tabell 3.3). Av alle som har mottatt Innovasjonslån i perioden 2005-2013 er utgjør foretakene med 1-4 ansatte en høyere andel enn denne gruppen av foretak utgjør av vekstbedriftene.

For vekstbedriftene med støtte fra Innovasjonskontrakter er det de samme størrelsesgruppene som for Innovasjonslån som skiller seg ut med relativt høye andeler vekstbedrifter. Av disse mottakerne har også de som var mellom 20-49 ansatte på støtte-tidspunktet relativt høy andel vekstbedrifter.

Den relativt lave andelen vekstbedrifter blant de minste foretakene (1-4 ansatte i støtteåret) kan se ut til å skyldes at flere har høy nok gjennomsnittlig årlig vekst til å være vekstbedrift, men ikke har salgsinntekter over 10 millioner eller flere enn 10 ansatte etter fem år («for små» i utgangspunktet). Hvis vi fjerner kravene til omsetning og antall ansatte øker andelen vekstbedrifter i denne gruppen betraktelig.

For begge ordningene er det en betydelig andel av foretakene med flere enn 150 ansatte som har blitt vekstbedrifter i femårsperioden etter støtte, men disse er få i antall. Tilnærmet alle vekstbedriftene i denne størrelseskategorien er industribedrifter.

3.2.4 Alder

Blant mottakerne av Innovasjonslån er andelen vekstbedrifter blant dem som var gründere (foretaksalder under 4 år) i støtteåret relativt lav, mens andelen vekstbedrifter blant gründere og etablerte foretak er tilnærmet lik blant mottakerne av støtte fra Innovasjonskontrakter (jf. tabell 3.3).

Om lag 70 prosent av industribedriftene med støtte fra de tre ordningene, var etablerte foretak i året de mottok støtten.

3.2.5 Prosjektvurderinger

Ved å koble Innovasjon Norges prosjektvurderinger på tildelingstidspunktet med oversikten over vekstbedrifter kan vi se hvordan vurderingene treffer med faktisk utfall (se tabell 3.4). Det er imidlertid verdt å påpeke at vi ikke har mulighet til å vurdere utfall i form av antall innovasjoner, utviklingsarbeid mv.

Det kan se ut til at andelen vekstbedrifter er høyere for foretak med lavrisikoprojekter. Dette kan skyldes at risikoen vurderes som lav i foretak med gode vekstmuligheter.

Det er noe høyere andel vekstbedrifter blant foretak med internasjonalt rettede prosjekter. Andelen er også høyere for gruppen av foretak med innovasjon på internasjonalt nivå, sammenliknet med innovasjon på nasjonalt nivå.

For Innovasjonskontrakter kan det se ut til at vurderingen av utløsende effekt «treffer» relativt godt; andelen vekstbedrifter er høyere blant foretak med prosjekter som er vurdert til å ha høy lønnsomhet, sammenliknet med middels lønnsomhet. For Innovasjonslån er imidlertid andelen om lag like for de to gruppene.

Tabell 3.4 Antall og andel vekstbedrifter etter 5 år blant mottakere av de tre ordningene som studeres etter ulike vurderinger av prosjektet ved støttetidspunktet. Total for 2005-2013¹

	Innovasjonslån		Innovasjonskontrakter		Miljøteknologiordningen	
	Antall	Andel ²	Antall	Andel ²	Antall	Andel ²
Vekstbedrifter etter 5 år	114	18,4 %	159	14,7 %	20	21,5 %
Nasjonal/internasjonalt rettet						
Ikke internasjonalt rettet	108	18,3 %	33	12,3 %	1	25,0 %
Internasjonalt rettet	6	20,7 %	126	15,5 %	19	21,3 %
Vurdering av prosjektrisiko						
Lav	8	38,1 %	6	23,1 %	-	-
Middels	45	18,1 %	37	15,6 %	6	26,1 %
Høy	35	19,0 %	57	17,0 %	14	20,3 %
Vurdering av lønnsomhet						
Middels	44	18,6 %	34	12,5 %	9	29,0 %
Høy	49	19,3 %	71	17,5 %	11	19,3 %
Vurdering av utløsende effekt						
Lav	2	22,2 %	1	20,0 %	-	-
Middels	36	27,3 %	26	15,6 %	2	12,5 %
Høy	54	15,3 %	90	14,9 %	18	23,4 %
Vurdering av innovasjonsnivå						
Innovasjon på bedriftsnivå	7	13,0 %	1	25,0 %	-	-
Innovasjon på regionalt nivå	3	13,0 %	1	20,0 %	-	-
Innovasjon på nasjonalt nivå	8	12,3 %	12	13,5 %	-	-
Innovasjon på internasjonalt nivå	63	22,3 %	88	16,8 %	20	22,2 %
Innovasjonstype						
Produkt eller tjeneste	58	17,8 %	96	16,5 %	13	19,4 %
Prosess	11	22,9 %	5	15,2 %	6	24,0 %
Organisatorisk	2	33,3 %	-	-	-	-
Markedsmessig	9	24,3 %	1	14,3 %	1	100,0 %

1) Siste mulig tildelingsår for å kunne beregne vekst etter fem år er 2013. Utvalget for hver av vurderingene varierer noe; enkelte vurderinger ikke er gjort for alle virksomheter. Utvalgsperiodene for hvert av virkemidlene er (i parentes): Nasjonal/internasjonalt rettet (2005-2013), Vurdering av prosjektrisiko (2009-2013), Vurdert lønnsomhet (2007-2013), Vurdert utløsende effekt (2007-2013), Innovasjonsnivå (2007-2013) og Innovasjonstype (2009-2013).

2) Andeler av samlet antall mottakere fra ordningen etter angitt vurderingskriteria t.o.m. 2013. Fargede celler angir andel høyere enn totalen (mao. høyere andel vekstbedrifter enn gjennomsnittlig andel for ordningen som helhet).

Kilder: Innovasjon Norge og Samfunnsøkonomisk analyse AS

3.2.6 Øvrige virkemidler

Vi har koblet foretakene definert som vekstbedrifter fem år etter støtte fra de tre ordningene vi ser på med Samspillsdatabasen (også kalt Virkemiddeldatabasen) for å se hvilke andre virkemidler disse har fått støtte fra. For å danne et bilde av hvilke ordninger de har fått støtte fra før, samtidig og etter støtte fra ordningene vi ser på her, har vi valgt å se på virkemiddelbruk i perioden 2005-2018.

Vekstbedriftene innenfor de tre ordningene vi studerer skiller seg noe fra hverandre med tanke på annen støtte. Eksempelvis har (tilnærmet) 100 prosent av vekstbedriftene med støtte fra Innovasjonskontrakter og Miljøteknologiordningen også benyttet SkatteFUNN. Til sammenlikning har nær 80 prosent av vekstbedriftene med Innovasjonslån også benyttet skattefradragsmuligheten (jf. tabell 3.7).

Tabell 3.5 Antall og andel vekstbedrifter etter 5 år blant mottakere av de tre ordningene som studeres etter øvrig støtte før og etter støttetidspunktet.¹ Total for 2005-2018²

	Innovasjonslån		Innovasjonskontrakter		Miljøteknologiordningen	
	Antall	Andel ³	Antall	Andel ³	Antall	Andel ³
Vekstbedrifter etter 5 år	114	100 %	159	100 %	20	100 %
SkatteFUNN						
SkatteFUNN	90	78,9 %	156	98,1 %	20	100 %
Innovasjon Norge						
Innovasjonslån			67	42,1 %	4	20,0 %
Innovasjonskontrakter	48	42,1 %			8	40,0 %
Internasjonal markedsrådgivning	51	44,7 %	68	59,6 %	8	40,0 %
Etablerertilskudd	23	20,2 %	27	23,7 %	5	25,0 %
Miljøteknologiordningen	15	13,2 %	22	19,3 %		
Norges forskningsråd						
BIA	22	19,3 %	34	21,4 %	5	25,0 %
PES2020	7	6,1 %	15	9,4 %	3	15,0 %
Norwegian Innovation Clusters						
Arena	7	6,1 %	21	13,2 %	5	25,0 %
NCE	13	11,4 %	36	22,6 %	8	40,0 %
GCE	-	-	8	5,0 %		
Regionale forskningsfond						
Bedriftsprosjekt	8	7,0 %	8	5,0 %	4	20,0 %
Kvalifiseringsprosjekt	6	6,1 %	21	13,2 %	6	30,0 %
EU-programmer						
EU FP7	10	8,8 %	12	7,5 %	6	30,0 %
H2020	6	6,1 %	17	10,7 %	5	25,0 %
Siva						
Inkubasjonsprogrammet	10	8,8 %	16	10,1 %	4	20,0 %
Næringshageprogrammet	4	3,5 %	10	6,3 %		
Argentum						
Argentum	12	10,5 %	16	10,1 %		

1) Før og etter støttetidspunktet for ordningene som studeres her.

2) Tabellen inkluderer et utvalg virkemidler på bakgrunn av antall observasjoner. Celler med færre enn tre foretak er satt blanke (gjelder kun Miljøteknologiordningen). «-» angir null observasjoner.

3) Andel av antall vekstbedrifter innenfor ordningen.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS (Samspillsdatabasen)

Forskjellen i bruk av SkatteFUNN skyldes trolig formålet, og dermed målgruppen, med de tre ordningene. Forskjellene gjenspeiles også i støtte fra Norges forskningsråd sine programmer som BIA og PES2020.

PES2020 er støtte til å skrive søknad om forskningsmidler fra EUs Horisont 2020 (H2020). Vi ser også at andelen vekstbedrifter med støtte fra H2020 er betydelig høyere for Miljøteknologiordningen enn Innovasjonslån.

Det er verdt å legge merke til at det er betydelig grad av overlapp mellom de tre ordningene vi ser på i denne analysen. Det vil si, litt under halvparten av vekstbedriftene med Innovasjonslån har også mottatt støtte fra Innovasjonskontrater. Det samme gjelder vekstbedrifter med støtte fra Miljøteknologiordningen.

3.3 Vekstbedrifter etter 10 år

Utvalget av støttemottakere begrenses betraktelig når vi beregner gjennomsnittlig årlig vekst de første ti årene etter støtte; det er totalt 156 foretak som har fått Innovasjonslån i perioden 2005-2008, mens 459 foretak har fått Innovasjonskontrakter i samme periode. Av disse er hhv. 20 og 51 foretak vekstbedrifter etter ti år (jf. tabell 3.6).

Andelen vekstbedrifter er høyest blant foretakene som mottok støtte fra de to ordningene tidligst i dataperioden. Jo tidligere i perioden vi ser på foretaket fikk støtte, jo lengre periode med høy vekst i norsk økonomi har foretaket fått i årene etter støtte (særlig perioden fra 2005 og opp til finanskrisen).

Fordelt på fylke og næring, blir det få observasjoner per gruppe (se tabell 3.7). Sammenlikninger kan imidlertid gjøres som over (analysen av vekstbedrifter etter fem år).

Tabell 3.6 Antall og andel vekstbedrifter etter 10 år etter første år med støtte fra ordningen. 2005-2008¹

	Innovasjonslån		Inno.kontrakter	
	Antall	Andel ²	Antall	Andel ²
Utvalg 2005-2009	156	100 %	459	100 %
Vekstbedrifter etter 10 år	20	12,8 %	51	11,1 %
2005	8	21,6 %	14	16,9 %
2006	5	13,5 %	13	12,0 %
2007	4	9,5 %	10	8,1 %
2008	3	7,5 %	14	9,7 %

1) Siste mulig tildelingsår for vekst etter ti år er 2008.

2) Fargede celler angir andel høyere enn totalen (mao. høyere andel vekstbedrifter enn gjennomsnittlig andel for ordningen).

Kilder: Innovasjon Norge og Samfunnsøkonomisk analyse AS

Tabell 3.7 Antall og andel vekstbedrifter etter 10 år blant mottakere av de to ordningene som studeres etter fylke, næring, størrelse og alder første år med støtte fra ordningen. Total for 2005-2008¹

		Innovasjonslån		Innovasjonskontrakter	
		Antall	Andel ²	Antall	Andel ²
Foretak med støtte 2005-2008		156	100 %	459	100 %
Vekstbedrifter etter 5 år		20	12,8 %	51	11,1 %
Fylke	Østfold	1	20,0 %	-	-
	Akershus	1	8,3 %	1	3,3 %
	Oslo	6	23,1 %	10	13,0 %
	Hedmark	-	-	2	16,7 %
	Buskerud	1	10,0 %	1	10,0 %
	Vestfold	-	-	2	8,7 %
	Telemark	4	19,0 %	2	14,3 %
	Aust-Agder	-	-	3	15,8 %
	Vest-Agder	-	-	3	10,0 %
	Rogaland	1	5,9 %	6	11,1 %
	Hordaland	1	6,3 %	4	10,0 %
	Sogn og Fjordane	1	50,0 %	-	-
	Møre og Romsdal	3	21,4 %	5	16,1 %
	Trøndelag	1	20,0 %	10	18,2 %
	Nordland	-	-	1	12,5 %
	Troms	-	-	1	10,0 %
Næring	Jordbruk, skogbruk og fiske	2	28,6 %	-	-
	Bergverksdrift og utvinning	1	50,0 %	2	100,0 %
	Industri	6	12,8 %	16	12,3 %
	Vann, avløp, renovasjon	-	-	1	50,0 %
	Varehandel, bilverksteder	4	40,0 %	1	4,5 %
	Transport og lagring	-	-	1	100,0 %
	Informasjon og kommunikasjon	4	13,8 %	16	13,1 %
	Faglig, vit. og tekn. tjenesteyting	2	7,1 %	12	9,3 %
	Helse- og sosialtjenester	1	50,0 %	2	33,3 %
Størrelse	Ingen ansatte	-	-	3	8,6 %
	1-4 ansatte	11	16,2 %	27	12,2 %
	5-9 ansatte	3	11,5 %	4	6,2 %
	10-19 ansatte	2	8,7 %	7	10,4 %
	20-49 ansatte	3	21,4 %	3	7,5 %
	50-149 ansatte	1	20,0 %	5	22,7 %
	150+ ansatte	-	-	2	25,0 %
Ald.	Gründer (<= 3 år)	9	14,5 %	24	12,4 %
	Etbl. foretak (> 3 år)	11	11,7 %	27	10,2 %

1) Siste mulig tildelingsår for å kunne beregne vekst etter ti år er 2008.

2) Andeler av samlet antall mottakere fra ordningen i angitt fylke, næring mv. t.o.m. 2008. Fargede celler angir andel høyere enn totalen (mao. høyere andel vekstbedrifter enn gjennomsnittlig andel for ordningen som helhet).

Kilder: Innovasjon Norge og Samfunnsøkonomisk analyse AS

4 Avsluttende kommentarer

Denne analysen er et forsøkt på å se nærmere på hvilken type virksomheter som lykkes (i form av økonomisk vekst) i årene etter støtte fra et utvalg av Innovasjon Norges ordninger. Analysen må imidlertid ikke anses som en effektanalyse. Vi ser ikke her på hvordan utviklingen til vekstbedriftene er i forhold til liknende bedrifter som ikke har fått støtte fra Innovasjon Norge. En nærmere kikk på vekstbedriftene er likevel et nyttig supplement til effektanalyser som gjøres i forbindelse med Innovasjon Norges mål- og resultatstyringssystem og øvrige evalueringer.

Vi har også sett på hvilke vurderinger Innovasjon Norge har gjort av prosjektene som får støtte fra de tre ordningene vi ser på og faktisk utfall (vekst i salgsinntekter) for foretakene.

Analyser av virksomhetenes utvikling etter støtte krever et visst antall år med regnskapsdata i årene etter støtten. For ordningene vi ser på her har et betydelig antall fått støtte de siste årene med tilgjengelig regnskapsdata og for disse vet vi derfor ikke hvordan det har gått ennå. Vi anbefaler derfor at liknende analyser gjøres med jevne mellomrom for å følge med på utviklingen.

Videre finner vi at vekstbedriftene med støtte fra de tre ordningene også har fått støtte fra en rekke andre virkemidler i samme periode. Dette gjør det krevende å si hvorvidt det er ordningene vi ser på som har bidratt til veksten (i tillegg til at veksten kan skyldes faktorer vi ikke kan observere i data). Til dette kreves mer omfattende evalueringer.

SAMFUNNSØKONOMISK ANALYSE